

Adresāti pēc pievienotā adresātu saraksta

Par jūrniecības izglītības iestāžu plānoto reorganizāciju

Tuvākajā laikā Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – IZM) plāno iesniegt valdībā apstiprināšanai ar nozari nesaskaņotus rīkojuma projektus par Latvijas Jūras akadēmijas (turpmāk – Akadēmijas) un Liepājas Jūrniecības koledžas (turpmāk – LJK) pievienošanu Rīgas Tehniskajai universitātei (turpmāk – RTU), kura nav starptautiski atzīta kompetenta izglītības iestāde jūrniecībā. Jūrniecības izglītība ir starptautiski reglamentēta un sagatavo jūras virsniekus reglamentētās profesijās darbam uz starptautiskā kuģošanā iesaistītiem kuģiem. Jūrnieki tiek sagatavoti darbam īpašā, ar specifiskiem riskiem bagātā, jūras vidē, ar reglamentētām darba un dzīves attiecībām uz kuģa, veikt ne tikai kuģa ekspluatāciju jūrā, bet autonomi nodrošināt kuģa, kravas un cilvēku drošību un izdzīvošanu uz jūras.

Jūrnieku sagatavošanas prasības nosaka 1978. gada Starptautiskā konvencija par jūrnieku apmācību, diplomēšanu, kā arī sardzes pildīšanu (turpmāk – STCW konvencija) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīva 2008/106/EK par jūrnieku minimālo sagatavotības līmeni (ar grozījumiem). Prasību ievērošanu reizi piecos gados auditē gan Starptautiskās Jūrniecības organizācijas, gan Eiropas Komisijas eksperti. Tikai pozitīva novērtējuma gadījumā, kad ir ievērotas pilnīgi visas STCW konvencijas prasības, valsts tiek iekļauta “Baltajā sarakstā” un ir tiesīga izsniegt starptautiski atzītus kompetences sertifikātus, kas dod iespēju jūrniekiem strādāt uz kuģiem. Izglītības diploms pats par sevi nedod tiesības strādāt uz kuģiem. Jūrniecībā ir pilnīgi cita sistēma, kā krasta profesijās.

Latvijā izveidotā jūrnieku sagatavošanas un sertificēšanas sistēma pēdējos starptautiskajos auditos ir saņēmusi vienu no augstākajiem novērtējumiem starp visām Eiropas Savienības dalībvalstīm. Latvijas jūras virsnieki ir konkurētspējīgi globālajā darba tirgū, par ko liecina augstais pieprasījums pēc Latvijas virsniekiem un atalgojums, kas neatšķiras no Rietumeiropas kapteiņu vai virsnieku atalgojuma. Jūrniecība var lepoties ar augstu starptautisko novērtējumu un izciliem snieguma rādītājiem, jo Latvijā nav daudz nozaru, kurās izglītībai ir tik augsti rādītāji.

Veicot nepārdomātu un sasteigtu reorganizāciju, Latvijas tradīcijām bagātā jūrniecības izglītība, un līdz ar to arī pati jūrniecība, var tikt iznīcināta. Nozare, labi pārzinot jūrnieku profesionālās sagatavošanas sistēmu un profesijas specifiku, jau 2020. gadā izstrādāja un piedāvāja IZM savu konsolidācijas modeli. Modelis paredz saglabāt autonomu, nesaskaldītu jūrnieku sagatavošanas ekosistēmu, apvienojot valsts jūrniecības izglītības iestādes vienotā autonomā blokā, sadarbojoties ar pārējām jūrnieku sagatavošanā iesaistītajām institūcijām. Tieši šajā gadījumā var panākt efektīvāku materiāli tehniskā nodrošinājuma un mācībspēku attīstības plānošanu un izmantošanu. Jūrniecībā materiāli tehniskā bāze ir specifiska, un tādas nav nevienā citā augstākajā izglītības iestādē. Specifiskas ir arī prasības speciālo priekšmetu mācībspēkiem. Nozares piedāvātais risinājums, pretēji IZM piedāvātajam risinājumam, neatgriezeniski nenojauc ilgus gadus attīstītu un ļoti labi funkcionējošu sistēmu, bet gan uzlabo esošo, to padarot vēl efektīvāku un atbilstošāku mūsdienu prasībām.

Diemžēl visi nozares centieni izvērst konstruktīvu dialogu ar IZM ierēdņiem par tiešām ilgtspējīga jūrniecības izglītības modeļa iedzīvināšanu ir cietuši neveiksmi, jo IZM nevēlas iedziļināties jūrniecības izglītības iestāžu konsolidācijas jautājuma problemātikā pēc būtības. Visās tikšanās reizēs jau no procesa virzības sākuma ministrijas pārstāvji runā tikai un vienīgi par IZM piedāvāto Akadēmijas pievienošanu RTU, paziņojot nozares pārstāvjiem, ka šis jautājums jau ir izlemts politiskā līmenī un nozares piedāvājumu neskatīs. Izskatīt nozares piedāvāto konsolidācijas modeli ir prasījusi un aizvien prasa gan Transporta un loģistikas nozares ekspertu padome, gan Latvijas Kuģu Kapteiņu asociācija, Latvijas Jūrniecības savienība, Latvijas lielākās jūrnieku darbā iekārtošanas kompānijas, esošie Akadēmijas studenti, absolventu grupas un speciālo priekšmetu pasniedzēji. IZM joprojām šo nozares piedāvājumu klaji ignorē. Kā vienīgo pievienošanas argumentu minot, ka Akadēmija līdz 2025. gadam nespēs izpildīt Augstskolu likumā noteiktos zinātnes kritērijus. Kāpēc to nevar panākt divu ar pusi gadu laikā? Nozares ieskatā Akadēmijai ir visas iespējas līdz minētajam termiņam pienācīgi sagatavoties lietīško zinātņu augstskolas akreditācijas kritēriju izpildei.

IZM piedāvātais reorganizācijas modelis ir sasteigts. Nav bijusi nopietna izpēte un risku analīze ar nacionālo un ārvalstu jūrniecības ekspertu iesaisti. Nozares eksperti neatbalsta IZM piedāvātā modeļa virzību apstiprināšanai valdībā, jūrniecības NVO viedoklis tiek rupji ignorēts. Piedāvātais IZM modelis tiek virzīts, neievērojot labas pārvaldības principus un nerēķinoties, ka tam nav nozares atbalsta.

2022. gada 15. jūnijā notika jūrniecības sabiedrības sanāksme par jūrniecības izglītības iestāžu plānoto reorganizāciju, kurā bija uzaicināti arī IZM ierēdņi, bet viņi atteicās piedalīties sanāksmē.

Nozares eksperti lūdz apturēt, mūsaprāt, valsts interesēm neatbilstoša jūrniecības izglītības reorganizācijas rīkojuma projektu apstiprināšanu valdībā.

Vēstule vienbalsīgi saskaņota jūrniecības nozares sanāksmē 2022. gada 15. jūnijā.

Pielikumā:

1. Jūrniecības nozares 2022. gada 15. jūnija sanāksmes dalībnieku saraksts.
2. Papildu argumenti un pamatojumi.

Ar cieņu

Jūrniecības nozares 2022. gada 15. jūnija sanāksmes dalībnieku vārdā

Sanāksmes vadītājs Roberts Gailītis

e-pasts: ljs@ljs.lv

Mob. tālr.: 26178188

Jurniecības nozares
2022. gada 15. jūnija sanāksmes
dalībnieku vēstules
“Par jurniecības izglītības iestāžu plānoto reorganizāciju”
Adresātu saraksts

Politisko partiju vadītājiem:

“Attīstībai/Par!”

info@attistibaipar.lv

“Jaunā Vienotība”

sekretare@vienotiba.lv

Nacionālā apvienība “Visu Latvijai!” – “Tēvzemei un Brīvībai/LNNK”

info@nacionalaapvieniba.lv

“Konservatīvie”

kanceleja@konservativie.lv

Zaļo un Zemnieku savienība

info@lzs.lv

“Saskaņa”

info@saskana.eu

“Par cilvēcīgu Latviju”

pcl@pcl.lv

Saeimas frakcijām:

“Attīstībai/Par!”

“Jaunā Vienotība”

Nacionālā apvienība “Visu Latvijai!” – “Tēvzemei un Brīvībai/LNNK”

“Konservatīvie”

“Zaļo un Zemnieku savienība”

“Saskaņa”

“Neatkarīgie”

pie frakcijām nepiederošajiem deputātiem

saeima@saeima.lv

Jūrniecības nozares
2022. gada 15. jūnija sanāksmes
dalībnieku vēstules
“Par jūrniecības izglītības iestāžu plānoto reorganizāciju”
Pielikums Nr. 1

Jūrniecības nozares 2022. gada 15. jūnija sanāksmes dalībnieku saraksts:

1. Jāzepe Spridzāne, Latvijas Kuģu kapteiņu asociācijas prezidente
2. Roberts Gailītis, Latvijas Jūrniecības savienības valdes priekšsēdētājs
3. Antons Vjaters, Latvijas Jūrniecības savienības pārstāvis, ilggadējs valdes priekšsēdētājs
4. Sanita Žurzdina, darba devēja pārstāve, SIA „LSC” personāldaļas vadītāja
5. Māris Grigorovičs, darba devēja pārstāvis, SIA „OSM Crew Management Latvia” vadītājs
6. Juris Capass, darba devēja pārstāvis, SIA „Atlas Services Group Latvia” vadītājs
7. Kalvis Innuss, Transporta un loģistikas nozares ekspertu padomes pārstāvis
8. Kristaps Lūkins, Latvijas Jūras akadēmijas speciālo priekšmetu mācībspēks
9. Vladimirs Dreimanis, Liepājas Jūrniecības koledžas direktors
10. Aleksejs Bogdaņecs, Novikontas Jūras koledžas struktūrvienības vadītājs
11. Anita Freiberga, jūrniecības nozares žurnāliste, Jūrniecības gada grāmatas redaktore
12. Uldis Ozols, kuģa vecākais mehāniķis, aktīvs jūras virsnieks
13. Tomass Šakalis, Latvijas Jūras akadēmijas 4.kursa students, Studentu padomes loceklis
14. Alise Grosbaha, Latvijas Jūras akadēmijas 4.kursa studente, Studentu padomes prezidente

Papildu argumenti un pamatojumi

Jūrnieki skaitļos

Latvijā uz 01.01.2022. aktīvo jūrnieku skaits bija **11 274 jūrnieki**. Apmēram **10 294** no tiem strādā tirdzniecības flotē – **54%** par kapteiņiem un virsniekiem, **46%** - kā ierindas jūrnieki. Latvijā ir pasaulē vislielākais jūrnieku īpatsvars uz iedzīvotāju skaitu valstī. **1,24%** no visiem nodarbinātajiem valstī ir jūrnieki. Jūrniekiem nav bezdarbs. Neskaitot aktīvos jūrniekus, vēl ap **1 500** bijušo jūras virsnienu veiksmīgi strādā dažādos krasta darbos, kas nodrošina darbu jūrā.

Devums Latvijas tautsaimniecībai

Tikai tirdzniecības flotes jūrnieki **gada laikā**, strādājot pasaules flotē, nopelna un ievēd valstī apmēram **345 mlj EUR**, kas faktiski ir investīcijas Latvijas ekonomikā. Nauda tiek uzglabāta un tērēta galvenokārt Latvijā. **Kapteiņu un augstāko rangū virsnienu** vidējais izlīdzinātais neto atalgojums 12 mēnešu periodā bija **6 reizes augstāks**, kā vidējais Latvijā (CSP, 2019). **Pārējo virsnienu** mēneša neto atalgojums **3,64 reizes pārsniedza vidējo valstī**. Tas parāda, cik izdevīga priekš Latvijas tautsaimniecības ir jūras virsnienu sagatavošana.

Jūrnieku sagatavošanas ekosistēma

Ilgākā laika periodā Latvijā ir izveidota veiksmīga, uz attīstības principiem balstīta jūrnieku sagatavošanas sistēma, kura var lepoties ar augstu starptautisko novērtējumu. Latvijā jūrniekus dažādos LKI līmeņos gatavo Latvijas Jūras akadēmija, Liepājas Jūrniecības koledža, privātā Novikontas Jūras koledža, divas tālākizglītības iestādes, 6 speciālie jūrniecības mācību centri īsteno īsās, konvencijas noteiktās, 1-14 dienu mācību programmas. Izveidotas 15 moduļu (6 mēnešu) kvalifikācijas celšanas tālākizglītības programmas kuģu vadītājiem un kuģu mehāniķiem, koledžu programmu beidzējiem, kuras pabeidzot virsnieki var pretendēt uz vadības līmeņa kvalifikācijas sertifikātiem. Esam arī izveidojuši inovatīvas programmas perspektīvāko ierindas jūrnieku pārsagatavošanai par jūras virsnienu bez darba flotē pārtraukšanas.

Sadarbībā ar Latvijas Nacionālo aizsardzības akadēmiju apvienoto programmu ietvaros jūrniecības iestādes sagatavo speciālistus arī darbam uz krasta apsardzes, tostarp NATO kuģiem, robežsardzei. 2021.gadā dažādās jūrniecības izglītības iestādēs dažāda līmeņa jūras virsnienu programmās iestājās **448** personas uz 2021.gada 01.oktobra par jūras virsnienu mācījās **2112 studentu un audzēkņu**. **90 – 95%** absolventu strādā atbilstoši savai iegūtajai profesionālajai kvalifikācijai.

Autonomas jūrnieku sagatavošanas sistēmas saglabāšana

Vadošie jūrniecības jomas eksperti joprojām uzskata, ka nozares izstrādātais jūrniecības izglītības konsolidācijas modelis ir šī brīža apstākļiem vislabākais risinājums, lai arī turpmāk nodrošinātu starptautiski konkurētspējīgu jūrnieku sagatavošanu Latvijā. Tas paredz autonomas, efektīvas jūrnieku profesionālās sagatavošanas sistēmas saglabāšanu, kā tas noteikts Transporta attīstības pamatnostādņēs 2021.–2027. gadam, **to iekšēji konsolidējot**. Jūrniecībā ir pieņemts skatīt un izvērtēt jūrnieku sagatavošanas sistēmu kopumā, kas ir plašāks jēdziens, kā tikai izglītības iestādes. Iepriekš minētajā sistēmā ietilpst ne tikai Latvijas Jūras akadēmija un Liepājas Jūrniecības koledža, bet arī privātā Novikontas Jūras koledža, specializētie jūrniecības mācību centri, VSIA “Latvijas Jūras administrācija” Jūrnieku reģistrs, kas īsteno jūrnieku profesionālās sagatavošanas uzraudzību

un veic jūrnieku kompetences novērtēšanu starptautiski atzītu profesionālās kvalifikācijas dokumentu (kompetences sertifikātu) izsniegšanai darbam uz kuģiem. Sistēma, kas šobrīd ir izveidota Latvijā, praktiski izslēdz speciālistu, kas neatbilst konvencijas standartiem, nonākšanu darba tirgū. Izglītības diploms ir svarīgs dokuments, bet tas pats par sevi nedot tiesības strādāt par kuģa vadītāju vai mehāniķi. Tas ir tikai viens no vairākiem nosacījumiem, lai jūrnieki varētu pretendēt uz STCW konvencijā noteiktu kompetences sertifikāta iegūšanu.

Ņemot vērā īpašo darba vidi, darba reglamentu un attiecību subordināciju, jūrnieku sagatavošana ievērojami atšķiras no civilo speciālistu sagatavošanas. Tā ir kaut kur pa vidu starp militāro un civilo izglītību. Valstīs, kur ir liels jūrnieku skaits un īpatsvars, attīstītas tradīcijas, jūrniecības izglītība tiek veidota kā autonoma sistēma (Dānija, Polija). Tikai reģionos vai valstīs, kur ir izteikts jūrniecības kritums, izglītības iestādes tiek pievienotas civilām universitātēm. Pēc WMU (World Maritime University) datiem lielās zinātnes universitātēs, kuras nav speciāli fokusētas uz jūrniecību, starptautiski atzīta jūrnieku sagatavošanas sistēma iznīkst 6-10 gados. To apliecina arī Nīderlandes un Lietuvas pieredze.

Tā ir ļoti specifiskas nišas izglītība, kur apmācība notiek specifiskā ekosistēmā. Lielāka daļa mums zināmo un respektējamo Jūras akadēmiju darbojas autonomi. Sadarboties ar citām Latvijas augstskolām var un vajag, bet to var darīt, arī paliekot autonomi, nenojaucot labi izveidotu un starptautiski atzītu sistēmu. Mums vajadzētu saudzēt lietas, kas efektīvi strādā, bet ne mēģināt ar tām eksperimentēt un iznīcināt. Šobrīd jūrniecības nozare lūdz Jūsu izpratni un atbalstu.

Plašāku ieskatu nozares attieksmē var atrast LKKA mājaslapā: www.lkka.lv